

Sygn. akt I C 855/16 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lipca 2016 r.

Sąd Rejonowy w Suwałkach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	<i>SSR Małgorzata Malinowska</i>
Protokolant:	<i>sekretarka Joanna Rybak</i>

po rozpoznaniu w dniu 19 lipca 2016 r. w Suwałkach na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o z siedzibą w W.

przeciwko J. N.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej J. N. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o z siedzibą w W. kwotę 643,98 zł (sześćset czterdzieści trzy złote i dziewięćdziesiąt osiem groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23 marca 2016 r. do dnia zapłaty;

II. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

III. Koszty procesu pomiędzy stronami stosunkowo rozdziela (powód wygrał w 57 %) i zasądza od pozwanej J. N. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o z siedzibą w W. kwotę 222,47 zł (dwieście dwadzieścia dwa złote i czterdzieści siedem groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

IV. wyrokowi w pkt I i III nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

SSR Małgorzata Malinowska

Sygn. akt: I.C. 855/16 upr.

UZASADNIENIE

Powód (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wystąpił do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z pozwem w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko J. N. o zapłatę kwoty 1.119,94 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Domagał się również zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych.

Uzasadniając swe żądanie powód podał, że w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej w dniu 13 marca 2015 r. zawarł z pozwaną w formie elektronicznej umowę pożyczki odnawialnej nr (...). Procedura zawarcia umowy i jej realizacji określona została w regulaminie, stanowiącym załącznik nr 2 do w/w umowy pożyczki odnawialnej. Na podstawie umowy pozwanej został udostępniony limit na czas nieokreślony, a w jego ramach następowała wypłata środków pożyczki na podstawie dyspozycji pozwanej. Pozwana nie wypełniała obowiązków wynikających z umowy, w związku z czym powód wypowiedział umowę. W związku z powyższym udzielona pożyczka

stała się wymagalna z dniem 05.08.2015 r. Powód wzywał pozwaną pisemnie do zapłaty, jednak wezwania okazały się bezskuteczne. Na dzień złożenia pozwu po stronie pozwanego istniała zaległość w kwocie objętej roszczeniem.

Postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2016 r. Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Suwałkach.

Powód jako dowody na poparcie swoich żądań złożył wzór umowy pożyczki odnawialnej nr (...) z dnia 13 marca 2015 r. wraz załącznikami w postaci regulaminu udzielania pożyczek i tabeli opłat i prowizji, potwierdzenia przelewów, wezwania do zapłaty, zestawienia należności.

Pozwana J. N. nie stawiła się na rozprawę w dniu 19 lipca 2016 r. i nie zajęła merytorycznego stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

Dnia 13 marca 2015 r. J. N. zawarła z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. umowę pożyczki nr (...) zgodnie z którą miała otrzymać w ramach limitu środki pieniężne w kwocie do 1.200,00 zł. Umowa została zawarta na czas nieokreślony. Kwota dostępnego limitu, zgodnie z postanowieniami umowy, miała ulegać odnowieniu o wysokość dokonanej spłaty kapitału pożyczki, maksymalnie do wysokości limitu. Kapitał spłacany miał być przez pożyczkobiorcę w równych płatnościach miesięcznych, przy czym pierwsza płatność miała być dokonywana w miesiąc po pierwszej wpłacie. Ponadto J. N. zobowiązała się zwrócić pożyczkodawcy opłaty tytułem: wypłaty środków w kwocie 20,0 zł, prowizji w wysokości 20,00 % liczonej od kwoty wypłacanej, opłat za pisemne upomnienie w wysokości po 45,00 zł każde, opłaty miesięcznej za utrzymanie konta w kwocie 60,00 zł. Łącznie wysokość zobowiązania pożyczkobiorcy wraz z oprocentowaniem wynoszącym 16% na dzień zawarcia umowy wyniosła 2.265,00 zł (dowód: umowa pożyczki wraz załącznikami nr 6085869, k. 21-33).

W dniu 30 grudnia 2013 r. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. tytułem pożyczki wypłacił K. S. kwotę 600,00 zł. (dowód: potwierdzenie przelewu k. 34).

Pismami z dnia 23 kwietnia 2015 r., 9 maja 2015 r., 23 maja 2015 r. i 4 czerwca 2015 r. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wzywał J. N. do zapłaty zaległych należności z tytułu umowy pożyczki (dowód: wezwania, k. 35 - 42). Wezwania te okazały się bezskuteczne (bezsporne).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie jedynie w części.

Zgodnie z treścią przepisu art. 339 § 1 kpc, jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę Sąd wyda wyrok zaoczny. W takim przypadku za prawdziwe przyjmuje się twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą chyba, że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa (art. 339 § 2 kpc).

W sprawie niniejszej pozwany nie zajął merytorycznego stanowiska co do żądania pozwu. Zważywszy na treść przepisu wyżej przywołanego przyjąć zatem należało, że zachodzą podstawy do wydania wyroku zaocznego. Jednak jako że okoliczności faktyczne przytoczone przez (...) Sp. z o.o. w W. w pozwie wzbudziły wątpliwości Sądu, żądanie powoda w kształcie przez niego zgłoszonym nie mogło zostać uwzględnione.

Podstawę faktyczną pozwu w sprawie niniejszej stanowiła umowa pożyczki zawarta przez powoda i pozwaną. Samo zawarcie umowy przez strony uznać należało za niewątpliwie. Powód przelał na konto pozwanej tytułem zawartej umowy pożyczki kwotę 600 zł. Wątpliwości Sądu wzbudziły już jednak niektóre zapisy umowy pożyczki nr (...) łączącej strony w zakresie jej zgodności z przepisami ustawy, a w konsekwencji - zakresu odpowiedzialności pozwanego wobec powoda.

Podkreślić w tym miejscu należy uwagę, że pożyczka stanowi umowę stypizowaną w kodeksie cywilnym. Jej istotę stanowi przeniesienie przez pożyczkodawcę na pożyczkobiorcę określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, za jednoczesnym zobowiązaniem się pożyczkobiorcy do zwrotu pożyczkodawcy tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości (art. 720 § 1 kc).

W ocenie Sądu umowę pożyczki zawartą przez strony postępowania uznać należało za ważną w odniesieniu do kwoty pożyczonego kapitału wraz z odsetkami umownymi z tytułu opóźnienia, której wysokość wynika jednoznacznie z treści umowy załączonej do pozwu. Powyższe pozostaje bowiem w zgodzie z treścią art. 359 § 2 kc.

W zaistniałym stanie rzeczy rozważyć jeszcze pozostało zasadność żądania pozwu w zakresie opłat dodatkowych wynikających z załącznika nr 3 do umowy, tj. opłaty za wypłatę środków, prowizji od wypłaconej kwoty środków, opłat miesięcznych za utrzymanie konta, opłat za pisemne upomnienia (wezwania do zapłaty).

Uprawnienie do badania zasadności żądań pozwu w tym zakresie (a jednocześnie uprawnienie do badania ważności postanowień umownych pożyczki) daje Sądowi art. 58 § kc. Należy mieć bowiem na względzie, iż celem art. 58 kc jest zapobieganie powstawaniu stosunków prawnych o treści niezgodnej z obowiązującymi przepisami prawa lub zasadami współżycia społecznego. Bezwzględna nieważność charakteryzuje szereg cech: czynność prawna bezwzględnie nieważna od początku (ab initio) i z mocy prawa - bez konieczności powoływania się na ten fakt (ex lege) nie wywołuje skutków prawnych, sąd uwzględnia bezwzględną nieważność z urzędu, a orzeczenie ma charakter deklaracyjny. Adresatem norm prawnych przewidujących bezwzględną nieważność czynności prawnej są w pierwszym rzędzie organy stosujące prawo (sądy oraz organy władzy publicznej), dlatego sąd obowiązany jest wziąć pod uwagę bezwzględną nieważność czynności prawnej z urzędu (ten trafny pogląd zdecydowanie przeważa w piśmiennictwie i orzecznictwie - zob. S. Grzybowski, Prawo cywilne. Zarys części ogólne, Warszawa 1985, s. 278; K. Gandor, Konwersja, s. 48; Z. Radwański, [w:] System Pr. Pryw., t. 2, 2008, s. 432, Nb 8; A. Janiak, [w:] Kidyba, Komentarz 2012, t. I, s. 336; uzasadnieniu wyr. SN z 10.10.2002 r., V CK 370/02, OSN 2004, Nr 2, poz. 21) nawet jeśli żadna ze stron postępowania nie powołuje się na nieważność czynności prawnej (w wyr. z dnia 19.12.1984r., III CRN 183/84, L., SN trafnie zwrócił uwagę, że: "W sprawie, w której wyłania się kwestia nieważności bezwzględnej umowy (art. 58 kc), sąd kwestię tę bierze z urzędu pod rozagę jako przesłankę swego rozstrzygnięcia). Obowiązek uwzględniania z urzędu nieważności czynności prawnej ciąży również na organach podatkowych (zob. wyr. SN z 13.6.2002 r., III RN 108/01, OSNP 2003, Nr 10, poz. 236). Art. 58 kc stanowi, że nieważne bezwzględnie są nie tylko czynności prawne sprzeczne z ustawą, ale także mające na celu obejście ustawy (czynności in fraudem legis).

Ponadto strona powodowa jest przedsiębiorcą zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie udzielania pożyczek krótkoterminowych i przy zawieraniu umów posługuje się wzorcami umownymi. Dlatego też należało ustalić, czy postanowienia umowy zawartej z pozwanym były w całości dla ich stron wiążące. Sąd bowiem może, a nawet powinien, dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem.

Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Postanowienie umowy może zatem zostać uznane za niedozwolone po łącznym spełnieniu wskazanych wyżej przesłanek. Kodeks cywilny w art. 22¹ pod pojęciem konsumenta wskazuje osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. W przedmiotowej sprawie zawarte pomiędzy stronami umowy pożyczek nie były związane z działalnością zawodową ani gospodarczą pozwanego.

W rozumieniu art. 385¹ § 1 kc „rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast „działanie wbrew dobrym

obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku.

A. postanowienie umowne kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, która to sprzeczność rażąco narusza jego interesy. Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 sierpnia 2011 roku wydanego w sprawie o sygnaturze akt VI ACa 262/11 istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się on informowaniem o wynikających z umowy uprawnieniach, niewykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji, rzetelnym traktowaniu konsumenta jako równorzędnego partnera umowy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można więc uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności.

Dokonując analizy treści wzorca, Sąd ustalił, że pożyczkodawca w przedmiotowej umowie stosuje zabieg mnożenia dodatkowych opłat i prowizji, względnie podwyższa ich wysokość, pomimo że formalnie ogranicza wysokość odsetek do poziomu zgodnego z treścią art. 359 § 2¹ kc. Pożyczkodawca podjął próbę obejścia ww. przepisu poprzez zastosowanie zawyżonych opłat za administrowanie pożyczką i ustanowienie zabezpieczenia, co znajduje odzwierciedlenie w znacznie przekraczającej odsetki maksymalne rocznej rzeczywistej stopie oprocentowania. Mając na względzie, że w niniejszym przypadku mamy do czynienia z obrotem konsumenckim, taki zabieg prowadzi do naruszenia interesów konsumenta.

Postanowienie umowne wskazane jako niedozwolone - jak już wyżej podano - nie może dotyczyć sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron.

Zdaniem Sądu postanowienia umowne zobowiązujące pozwaną do zapłaty opłaty za każdorazową wypłatę środków w wysokości 20,00 zł, prowizji od wypłaty środków w wysokości 20% kwoty wypłacanej, opłat miesięcznych za utrzymanie konta w kwocie 60 zł oraz kosztów upomnień w kwotach po 45,00 zł są sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszają interes konsumenta. Z dowodów powyżej opisanych w części ustaleniuowej uzasadnienia wynika, iż łącznie opłata i prowizja za wypłatę środków w wysokości 600,00 zł wyniosła 140,00 zł i ustalona została w wysokości przekraczającej 20% kwoty kapitału. Ponadto przewidziano dodatkowo dwie opłaty miesięczne za utrzymanie konta w kwotach po 60,00 zł.

Wskazać również należy, iż zastrzeżenia te nie mają żadnego uzasadnienia, w szczególności w zyskach osiągniętych w ramach normalnej i rzetelnie prowadzonej działalności gospodarczej i należy je uznać za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, w szczególności z tradycyjną zasadą uczciwości i rzetelności kupieckiej. Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 27 lipca 2000 r. (IV CKN 85/00, OSP 2001/3/48) wskazał, że ocena zgodności umów z tymi zasadami pozostawiona zostaje sądom, dokonującym jej na podstawie znajomości zjawisk ekonomicznych i społecznych wyprowadzonej z doświadczenia życiowego. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 08 stycznia 2003r. (III CKN 1097/00, OSP 2004/4/52) stwierdzając, że pozostawione stronom swobody określania wysokości odsetek, nie uchyla kontroli Sądu pod kątem ogólnych klauzul zabezpieczających obrót gospodarczy przed zjawiskami patologicznymi, które mimo pozornej zgodności z innymi przepisami nie mogą doznać ochrony ze strony państwa. Kontrola ta jest więc niezbędna również w sytuacji, z jaką mamy do czynienia w niniejszej sprawie, przy stosowaniu zabiegu obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych. Z powodów wskazanych powyżej, kwestionowane postanowienia umowy są nieważne w takiej części, w jakiej - w okolicznościach sprawy - zasady współzycia społecznego ograniczają zasadę swobody umów (art. 353¹ kc w związku z art. 58 § 2 i 3 kc), tj. w zakresie dotyczącym wszystkich tzw. opłat za administrowanie pożyczką.

Mając na uwadze wszystko powyższe Sąd uznał roszczenia pozwu w zakresie należności z tytułu opłat za wypłatę środków, prowizji od wypłaty środków, opłat za utrzymanie konta za niezasadne.

W ocenie Sądu nie sposób także zgodzić się z wysokością stawek podanych przez powoda za czynności windykacyjne (koszty wysłania pisemnych upomnień). Czynności windykacyjne należą, bowiem do zakresu obowiązków

pracowników powoda, a więc nie generują dodatkowych kosztów po stronie pożyczkodawcy, którego obciążają jedynie koszty związane z przesłaniem korespondencji dłużnikowi. Brak jest w przedmiotowej sprawie wiedzy, dlaczego każdorazowe wysyłanie wezwań do zapłaty kosztować ma pożyczkobiorcę aż 45,00 zł, skoro opłata na list polecony kosztuje kilkakrotnie mniej. Powód nie wykazał, aby ponoszone przez niego koszty windykacji wyniosły w sprawie niniejszej aż 180,00 zł. Sąd ma świadomość, że działalność windykacyjna, jako część działalności pożyczkodawcy powinna być dla niego opłacalna, ale też nie może rażąco naruszać interesów klienta. Poszczególne czynności z zakresu windykacji powinny być wycenione realnie, w oparciu o rzeczywiście ponoszone koszty, zaś w przedmiotowej sprawie zachodzi uzasadnione podejrzenie, że tak nie jest. Dlatego żądanie zwrotu tych kosztów Sąd uznał za bezpodstawne.

Reasumując Sąd uznał, iż tytułem pożyczki nr (...) J. N. winna była spłacić kwotę 600,00 zł plus odsetki umowne w wysokości 43,98 zł liczona od dnia udzielenia pożyczki do dnia wniesienia pozwu – zgodnie z wyliczeniem powoda. Powództwo w dalej idącym zakresie podlegało oddaleniu jako bezzasadne (pkt I i II wyroku). Przy czym orzeczenie o odsetkach uzasadnia przepis art. 481 § 1 kc. Stanowi on bowiem, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Wysokość odsetek reguluje przepis art. 481 § 2 kc, który stanowi, że jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie. W przedmiotowej sprawie strona powodowa domagała się odsetek od dnia wytoczenia powództwa i od tej daty Sąd zasądził odsetki ustawowe.

Z kolei o kosztach procesu Sąd orzekł stosownie do treści art. 100 kpc w zw. z § 6 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 490), dokonując ich stosunkowego rozdzielenia. W przedmiotowej sprawie strona powodowa domagała się zwrotu następujących kosztów: opłaty 30,00 zł, zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w wysokości 270,00 zł oraz zwrotu kosztów dostawcy usług płatności 0,30 zł. zdanie to jako pozostające w zgodności z przepisami zasługiwało na uwzględnienie - w stosunku w jakim powód wgrał proces tj. 57%. Dlatego Sąd orzekł, że pozwana jest zobowiązana zwrócić stronie powodowej kwotę 222,47 zł (57 % x 390,30 zł) - pkt III wyroku.

Orzeczenie o rygorze natychmiastowej wykonalności uzasadnia z kolei przepis art. 333 § 1 pkt 3 kpc, który nakazuje, w przypadku wydania wyroku zaocznego, nadać orzeczeniu rygor natychmiastowej wykonalności (pkt IV wyroku).

SSR Małgorzata Malinowska